DE PHILOSOPHIS ANTE HIPPOCRATEM MEDICINAE CVLTORIBVS

AD CELSI DE MEDIC. PRAEFAT.

SPECIMEN I.

AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM ORDINIS

AVCTORITATE

A. D. II. IVN. CIƆIƆCCLXXXI.

H. L. Q. C.

AD DISCEPTANDVM PROPONVNT

M. CAROLVS GOTTLOB KÜHN

MED. BACC.

ET

CHRISTIANVS GOTTHELF FRIDERICVS WEBEL.

MED. BACC.

LIPSIAE

EX OFFICINA SOMMERIA.

PATRI OPTIMO

SACRUM.

DE

PHILOSOPHIS ANTE HIPPOCRATEM MEDICINAE CVLTORIBVS.

PROOEMIVM.

Cum antiquiſſimorum temporum memoriam animo noſtro repetimus eo conſilio, vt medicinae inueſtigemus primordia, videamusque, quomodo, et a quibus hominibus inuenta, et ſenſim ſenſimque exculta tandem eo peruenerit, vt in artis formam redigeretur: idem nobis accidit, quod omni fere antiquae hiſtoriae indagatori. Quae enim ad incunabula artis ſalutaris ducit via, nunc fabularum quaſi nebulis denſaque interdum caligine premitur ita, vt vel acerrima ingenii acies, veritatis luce erepta, in tenebris palpitare cogatur; nunc deperditis antiquiſſimorum medicorum libris, aliorumque de illorum vita cognitioneque medica ſcriptorum narrationibus deficientibus, tanto deſidit hiatu, vt magni ambages ſint prius conficiendi, quam in viam rectam redire poſſimus; nunc variis, iisque inter ſe inuicem repugnantibus variorum ſcriptorum teſtimoniis in tam diuerſos diducitur tramites, vt dubii haereamus, quemnam ſine aberrandi periculo ingredi debeamus. Praeter illa vero impedimenta, quae perſequentis antiquiſſima medicinae fata ſtudio obiiciuntur, videtur et haud leue poſitum eſſe in modo, quo nata atque exculta eſt medicina. Neminem enim inter homines noſtrae aetatis vere eruditos fore exiſtimo, qui in ea adhuc verſetur opinione, vt hominibus primis a Deo viam ac rationem fuiſſe monſtratam credat, qua ſanitatem conſeruarent, morborumque frangerent vim: nec potius perſuaſum ſibi habeat, primis illis temporibus, quibus firmiſſima adhuc corporum robora nondum mollitie

luxu-

luxuriaque erant fracta atque corrupta, illum fuiſſe medicum, qui herbarum fructuumque, in victum cedentium, vires expertas, aliaque in morbis nunc feliciter, nunc minus proſpere adhibita diligenter notabat, ſuoque tempore in vſus aut ſuos, aut aliorum expromebat. Hinc parentes cum natis communicaſſe videntur ea, quae per omnem vitam ipſi obſeruauerant, aut ab aliis acceperant ſanitati vel proficua, vel noxia. Ita vero augebantur ſenſim ſenſimque haec experimenta adeo, vt, cum non libris conſignarentur, ſed ore traderentur, vix vnius hominis memoria poſſent comprehendi. Quae tamen memoriae felicitas ſi cui naturae beneficio contigerat, is, fortuna conſiliis annuente ſuis, ab iis, quibus ſanitatem reddiderat, colebatur, a ciuibus plauſu et admiratione condecorabatur, et a poſteris cultu honorabatur diuino. Hinc Apollini et Aeſculapio apud Graecos, hinc Iſidi atque Serapidi apud Aegyptios, hinc aliis apud alias gentes Deorum medicorum honores decernebantur, arae incenſae, thura poſita, templa exſtructa, ad quae, quotquot cum morbis conflictabantur, ſanitatis recuperandae cauſa vndiquaque confluebant.

Haec, quae ſola experientia nititur, erat ſalutaris profeſſionis facies atque conditio, vſque dum maiore ſtudio agitari, ſapientiaeque pars haberi coepit. Scilicet reperta aduerſus varios morbos remedia, quorum efficacitas ſaepe feliciſſimo euentu erat probata, interdum ſpem plane deſtituebant eius, qui illis vtebatur, interdum efficiebant omnino contraria, morbumque, cuius leuandi et tollendi cauſa ſumebantur, augere, mortemque, quam morari longiusque remouere debebant, accelerare videbantur. Qui quidem diuerſi, nec opinati effectus non poterant non ferire animos eorum, qui in vires corporum inquirebant naturalium, quamque vim in corpus humanum exſererent, indagabant, eosque excitare ad cauſas iſtius diſcrepantiae rimandas. Philoſophi igitur horum temporum, h. e. homines, qui tempus

ſtudium-

ſtudiumque ſuum naturae contemplationi quaſi deuouebant, quique, contemta difficilium quidem illarum, inutilium tamen diſputationum gloria, earum tantum rerum ſibi comparabant cognitionem, vnde magna in ciues patriamque vniverſam felicitas dimanare poterat, hi, igitur, in ſtructura corporis humani conſideranda, in ſapientia, qua ſapientiſſimus naturae auctor ſingulas illius partes formauerat atque compoſuerat, declaranda, in cauſis inueniendis, quibus illae corporis partes, quominus ſua quaeque obirent munera, impedirentur, in remediis denique indagandis, quibus illa impedimenta tolli, integritasque corpori reſtitui poſſet ſua, amplum eumque vberem reperiebant campum, in quo ipſorum inueſtigandi ſtudium deſudare commode poterat, incultum hactenus a medicinae profeſſoribus relictum. Hanc vero notitiam augebant magis magisque itineribus etiam, ad remotiſſimas interdum gentes ſuſceptis, quae aliqua doctrinae fama apud exteros illuſtres erant: indeque reduces in patriam non poterant non eos cognitione varia eaque vtiliſſima multum ſuperare, qui ſub Deorum medicorum, inprimisque Aeſculapii, auſpiciis, quorum ſe cultui dicauerant, morbis remedia tantum, a maioribus per manus quaſi tradita, opponebant.

Hinc factum eſt, vt, qui de primis, quibus, vti omnium omnino, ita et corporis humani partes conflatae ſunt, elementis, de ſtructura noſtri corporis, de via ac ratione, muneribus fungendi ſuis, quam ſingulis eiusdem partibus naturae ſapientia praeſcripſit, de impedimentis denique, quae illum naturae ordinem turbare poſſent, tanta cum animi fiducia diſputabant, vt in intimos naturae receſſus penetraſſe viderentur, etiam omnium optimam remediorum notitiam habere exiſtimarentur, quibus illae, in corpore humano excitatae, turbae iterum componi poſſent. Quae quidem cauſa, ob quam philoſophi medicinae excolendae ſtudium operamque dicaverint ſuam, probabilior videtur ea, quam CELSVS [1]) ingenio-

1) *de medicina, praef. p. 2. ed. Leon. Targae.*

niosam magis, quam veram, protulit. *Primo*, inquit, *medendi scientia sapientiae pars habebatur, vt et morborum curatio et naturae contemplatio sub iisdem auctoribus nata sit: scilicet iis hanc maxime requirentibus*, qui corporum suorum robora inquieta cogitatione, nocturnaque vigilia minuerant. *Ideoque multos e sapientiae professoribus peritos eius fuisse accepimus: clarissimos vero ex iis* PYTHAGORAM, *et* EMPEDOCLEM, *et* DEMOCRITVM.

Et horum quidem trium virorum, cum non nullis aliis, sapientiae laude per omnem antiquitatem claris, in artem nostram merita iam nunc, cum aliquod argumentum tractandum, publiceque defendendum esset, accuratius exponere constitui propterea, quod partim illud argumentum, coniunctum cum illo, quod amplexus sum, medicinae studio, nec alienum a loco videbatur, de quo disputandum est: partim quod ab omnibus, qui de fatis salutaris professionis scripsere, non ea, qua dignum est, diligentia elaboratum inveni [2]). Quo accedebat et illud, quod hoc veluti specimine, praerepto futuro de *medicinae inter Graecos fatis* operi, virorum eruditorum iudicia experiri cupiebam.

PYTHAGORAS SAMIVS.

De parentibus, patria, aetatis termino [3]), variis itineribus, aliisque rebus, quae ad vitam priuatam huius philosophi

2) Consulat Clerici atque Schulzii, quibus inter scriptores historiae medicae fere principatus tribuitur, medicinae historias, Hallerique bibliothecas, quae, pace tanti viri dixerim! non ea, quam tuto vbique sequi poteras, diligentia conscriptae sunt; et videbit aequus iudex, me haud temere illorum scriptorum in hoc argumento negligentiam damnare. Quam equidem an effugerim, iudicent alii. Facilius enim res reprehendi, quam emendari potest.

3) Videatur, si lubet maximorum hac de re virorum dissidia cognoscere, DODWELLVS *de aetate Pythagorae philosophi Lond.* 1704. *A chronological Account* etc. *By M. Lloyd. Lond.* 1699. 8. R. BENTLEII *diss. de Phalaridis, Themistoclis etc. epistolis etc. omnia ex anglico in latin. sermon. conuertit Io. Dan. a Lennep. Groning.* 1777. 4. IO. HARDVINI *chronol. vet. testam.* Quorum argumenta, quibus quisque sententiam firmare studuit suam, exhibuit LE CLERC. *biblioth. chois. Tom. X. p.*

ſophi pertinent, nec aliquid ad eius cognitionem medicam declarandam faciunt, praeſtat nihil, quam aliquid dicere. Sunt enim haec pleraque omnia et antiquiorum ſcriptorum teſtimoniis, et opinionibus recentiorum ita perturbata, vt, ſi ea accurate excutere vellem, immenſo me temere immitterem dubiarum et diſſenſionis inter viros doctos pleniſſimarum quaeſtionum velut gurgiti. Quam ob rem ea tantum e veterum ſcriptorum monimentis decerpam, quae Pythagoram oſtendant cum ſapientiae profeſſione et medicinae ſtudium coniunxiſſe, dignumque adeo eſſe, qui inter medicos philoſophos, quos *ἰσοϑέυς* Hippocrates pronuntiabat, locum occupet ſuum. Nolo haec probaturus confugere ad itinera, a Samio philoſopho ad Aegyptios, Perſas, Indosque4) ſuſcepta. Cum enim doctrinae fama, qua harum gentium ſapientes quondam celebrabantur, ab hominibus recentioris aetatis, qui in illam tantopere laudatam ſapientiam paulo curioſius inquiſiuere, admodum ſit imminuta: infirmo vtique fundamento ſuperſtruerem ea, quae collata *Pythagorae* in medicinam merita declarare poſſunt. Vtar igitur potius luculentis *Celſi* 5), *Diogenis Laërtii* 6), *Iamblichi* 7), *Porphyrii* 8) aliorumque teſtimoniis, quibus Pythagoram conſtat in corporis humani ſtructuram inquiſiuiſſe, ſibique comparaſſe cognitio-

79—125. His denique addantur duae diſſertationes, NOSII (de la Nauze) altera, altera FRERETI; in *Mém. de Litterat. tirés des Régiſt. de l' acad roy. des inſcript. to. XIV.* p. 375. ſſ. et 472. ſſ. in germanicam translatae linguam a Mich. Hiſmanno V. Cl. Vid. *Magazin für die Philoſoph. und ihre Geſch. Th. II. p. 75—182.*

4) Conf. Iſocrat. *laud. Buſirid. p. m. 448.* Cicero *de finib. 5. 27.* Iuſtin. XX. 4. Iamblich. *vit. Pythag. c. 4.* — De itinere Pythagorae ad Perſarum Magos vid. praeter Ciceron. et Iuſtin. *ll. cc.* Diogen. Laërt. *8. 3. p. 489. ed. Meibom.* aliique. — Indiae denique Brachmanas ab eodem fuiſſe conuentos, narrant Apulei. *florid. p. 351. ed. Elmenh.* Clemens Alex. *ſtrom. V. p. 560. etc.*

5) *l. c.*

6) *libr. VIII. c. 1. n. 12.* ὀυκ ἠμέλησε δὲ ὀυδὲ ἰατρικῆς Πυϑαγόρας.

7) *de vit. Pythag. c. 29. p. 127. ed. Commel.* 1598.

8) *de vit. Pythag. 33.*

gnitionem remediorum, quibus firma et integra adhuc sanitas conseruari, fractaque et vitiata reparari posset.

Cum illae medicinae partes, quae victu et manu medentur, haud dubie sint antiquissimae: ab his ordiar, ostendamque, quaenam in Pythagora fuerit earum intelligentia. Et illa vero medicina, quae victu curat, inprimis videtur ab illo esse culta. Plinius enim multa nobis exempla reliquit literis consignata, quibus illum vti in vires herbarum, ita in vniuersam earum naturam curiosius inquisiuisse adparet: e quibus liceat quaedam speciminis loco quasi delibare. Sic brassicam laudauit [9]: anisum aduersus scorpiones, e vino haustum, inter pauca medicamenta commendauit [10]: idemque in manu habentibus efficacem medicinam aduersus comitiale vitium praebere tradidit [11]: sinapi, quoniam non aliud magis in nares et cerebrum penetret, principatum detulit ex his, quorum sublime feratur vis [12]: atriplex, tanquam faceret hydropicos, morbosque regios et pallorem, concoquereturque difficillime, ac ne in hortis quidem iuxta id quidquam crescere, nisi languidum, culpauit. [13]. Sic rutae syluestris, quam oculis noxiam esse existimabat, genera discreuit, marem minoribus, herbaceique coloris, feminam laetioribus foliis et colore. [14]. Sic asphodeli caulem cubitalem, et saepe duorum cubitorum, foliis porri syluestris, *anthericon*; radicem vero i. e. bulbum *asphodelon* vocavere, principem Pythagoram secuti, Theophrastus, et fere Graeci. [15] Praeter haec vero sunt et haud pauca, quae magicas herbarum vires, a Pythagora et Democrito primis Romano in orbe celebratas, Magos consectatis [16], illi curae cordique fuisse declarent: scillam v. c. in limine ianuae suspensam malorum medicamentorum introitum pellere [17]; aqui-

9) *hist. natur.* XX. c. 9. p. 199. ed. *Harduin.*

10) *ibid. c. 15. p. 216.*

11) ibidem.

12) *l. c. c. 22. p. 223.*

13) *l. l. c. 20. p. 221.*

14) *ibid. c. 13. p. 208.*

15) *libr.* XXI. *c. 17. p. 252.*

16) *libr.* XXIV. *c. 17. p. 351.*

17) *libr.* XX. *c. 9. p. 203.*

aquifoliae flore *), vti et coracesia et callicia, quarum mentionem apud alios non reperit, nec apud Pythagoram alia de his, Plinius [18]), aquam glaciari: aproxin herbam esse, cuius radix e longinquo concipiat ignes [19]) eademque florente, si qui morbi humano corpori acciderint, quamuis sanatos, admonitionem eorum sentire, quoties eam florere contigerit. Similem conditionem habere et frumentum, et cicutam, et violam [20]).

Idem virtutum, quae in herbis latent, scrutinium, diaetaeque culturam professa est illa, quae a Pythagora nomen accepit, philosophorum familia, quae, commota haud dubie praeceptoris auctoritate, praecipuam posuit diligentiam in victus ratione ordinanda, in motus quietisque finibus regundis, in animi commotionibus temperandis, aliisque eiusinodi consiliis dandis, quibus sanitati firmitas conciliari, morbisque quasi nutrimenta eripi possent [21]). Nec dissimilibus fortasse rationibus inductus Pythagoras fabas [22]),

pisces

*) *libr. XXIV. c. 13. p. 345.*

18) *l. l. c. 17. p. 351.*

19) l. c.

20) ibidem.

21) Iamblich. *l. c.* *τῆς δὲ ἰατρικῆς μάλιςα μὲν ἀποδέχεσθαι τὸ διαιτητικὸν εἶδος, καὶ εἶναι ἀκριβεςάτȢς ἐν τȢ́τῳ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καταμανθάνειν σημεῖα συμμετρίας, πόνων τε καὶ σιτῶν καὶ ἀναπαύσεως. ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν προσφερομένων* (ita leg.) *σχεδὸν πρώτȢς ἐπιχειρῆσαι τε καὶ πραγματεύεσθαι, καὶ διορίζειν* sc. ΠυθαγορείȢς *Φασί.* Diogen. Laërt. *VIII. 9. p. m. 494.* *πλησμονὴν πᾶσαν ἀποδοκιμάζει, λέγων μὴ παραβαίνειν μήτε τῶν* ΠΩΝΩΝ, *μήτε τῶν σιτίων μηδένα τὴν συμμετρίαν.* In quo loco e Iamblich. *l. c.* patet, non opus esse emendatione If. Casauboni ΠΟΤΩΝ legi iubentis, quamuis defensa et ab Aeg. Menagio, locoque simili confirmata, (cf. *aur. carm. v. 32. ss.*)

Ȣ̓δ' ὑγιείης τῆς περὶ σῶμ' ἀμελείαν ἔχειν χρὴ·
ἀλλὰ ΠΟΤΟΥ *τε μέτρον, καὶ σίτȢ, καὶ γυμνασίων τε ποιεῖσθαι.* —

22) Diog. Laërt. *VIII. 34. p. m. 515.* laudat Aristotelem, *περὶ κυάμων*, qui hoc Pythagorae praeceptum de abstinendo a fabarum esu commemorauerit: quicum consentit Cicero *de diuin. I. 30.* Lucian. in *vitar. auction. to. I. p. 545. ed. Reitz.* Pythagoram vero fabas discipulis interdixisse, quod flatulentiam efficerent, hincque meditationi obessent, cum Cicerone *l. c.* Diog. Laërt. *VIII. 24. p. 502.* et Iamblich. de *vit. Pythag. c. 24. p. m. 107* adfirmant. Cf. praeter illos *Balth. Huidekoperus*

pisces [23]), idque genus alia victui discipulorum eximebat: quamquam sunt, et fuerunt iam inter antiquiores scriptores nonnulli, qui malint, philosophum, cum ista quasi proscriberet, nescio quid religionis, aut superstitionis potius spectasse. Equidem vero etsi non sum is, qui, quicquid a magnis, quos antiqua protulit aetas, viris excogitatum defensumque est, velut e tripode dictum, sapientiaeque plenissimum admirer: scio enim, hanc semper humanae naturae fuisse et esse imbecillitatem, vt et summa ingenia aliquid ex aetatis, qua vixerint, et hominum, quibuscum egerint, labe et opinionibus traherent: tamen, si forte in sententiam incido obscuram, aut plane ineptam, quae cuidam inter veteres sapienti tribuitur, malo vel ignorantiam profiteri meam, vel, si licet, ita explicare, vt cum temporum ratione, hominisque conueniat doctrina, aliis, iisque luculentioribus testimoniis probata, quam vel sensum inferre ingeniosum magis, quam verum, vel, relictis omnibus, quas commoda licuerat explicatione tollere, ineptiis, ignorantiam ridere eorum, qui quondam sapientes audiebant. Quam iudicii lenitatem iure postulare posse videntur homines, quorum de sermonibus librisque quaedam tantummodo fragmenta, veluti exiguae nauigii, tempestatis furore fracti atque discussi, tabulae, hinc inde dispersa nobis restant, e quibus interdum vix, et ne vix quidem cognosci potest, quid sibi voluerit auctor, et quomodo toti fuerint orationi adaptata. Audaciae igitur, ne quid grauius dicam, accusandi videntur, qui illa fragmenta, quamuis manifesta habeant corruptae orationis signa quodammodo impressa, sintque ab hominibus seruata, quorum fides debeat esse sublesta, vndiquaque tamen collecta, seu

koperus de sensu huius Pythagorici symboli: *κυάμων ἀπέχε, in Miscell. Belgic. vol. VI. to. II. p. 417. — 451.* Hunc enim virum latere ibi sub nota R. R. didici a Dorvillio ad *Chariton. p. 609.*

23) Quamquam nec ignoro, fuisse inter veteres scriptores, qui pisces a Pythagora scholae suae adseclis fuisse concessos traderent. Iamblich. *l. c. c. 21.* Diogen. *VIII. 34.* etc.

ſeu potius corraſa in vnum pro ſua fingendi libidine cogunt, ſicque *humano*, quod ait Horatius, *capiti ceruicem iungunt equinam*. Hi profecto non antiquiſſimorum hominum ſententias exponunt, ſed ſua ipſorum nobis offerunt ſomnia, nec idonei ſedent iudices, cum merita veterum in literas artesque liberaliores ſunt diiudicanda. —

Quam igitur parſimoniam in victu, temperantiam in animi commotionibus, corporis tuendi cauſa, obſeruandam diſcipulis ſuo ipſius exemplo praecipiebat Pythagoras, eandem continentiam in rebus quoque venereis ſecundae valetudini conſeruandae neceſſariam eſſe adfirmabat. Amplexum enim omnem, quamuis rarum, ſanitati tamen peſtiferum, illique tantum concedendum eſſe iudicabat, qui infirmior, quam pro natura ſua, eſſe velit: ſi tamen quis niteretur in vetitum, cuperetque negata, huic conſulebat, vt hieme, non aeſtate, omnium optime autem vere atque auctumno Veneri Amorique litaret [24]).

Atque haec fere ſunt, quae in Pythagora aliquod eius medicinae, quae victus rationem conſtituit, ſtudium, aliquam eius cognitionem fuiſſe indicant. Illius vero, quae manu curat, cum non habeam vllum a Pythagora factae ſpecimen, ſtatim ad ea deueniam, quae de corporis humani partibus, ſtructura, origine, et de variis harum partium muneribus, eorumque peragendorum ratione commentatus eſt. Incipiam a primo futuri hominis veluti ſtamine, ſemine humano, et quaenam Pythagorae hoc de humore, et de ratione, qua ex illo homo oriatur certo quodam ac finito tempore, ſententia fuerit, indicabo.

Putabat igitur Pythagoras, *ſemen eſſe ſtillam cerebri, quae contineat calidum vaporem, et ad vuluam delata glutinoſam*

 quandam

24) Diogen. Laërt. *l. c. 9. p. m.* 495. quicum egregie conuenit Diodor. Sicul. *(excerpt. de virt. et vit. p.* 555. *ed. Weſſeling. to. II.)* et Stobaeus *ſerm. XVII. p. m.* 156. *ed. Tigur.* 1559. Πυθαγόρας παρηγγύα μὴ πυκνὰ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ἀνθρώπȣ· μὴ δεῖν συνεχῶς ἀφροδισιάζειν αἰνιττόμενος.

quandam pituitam, *aquam et ſanguinem largiatur* [25]). Quam quidem opinionem, obſcuram illam, vt mihi videtur, liceat experiri, an poſſimus explicatione reddere clariorem. Ac primum quidem ſi, diuiſa ſententia, inquirimus in id, quid voluerit philoſophus, cum ſemen eſſe cerebri quaſi ſtillam adſereret, duplex ſeſe nobis offert explicandi ratio. Poterat enim Pythagoras vel propterea ſemen adpellare cerebri ſtillam, quod illud, in cerebro ſecretum et praeparatum, ad naturam marium aeque ac femellarum [26]) deſtillare, opinabatur: quae ſententia, non aliena a rudiore adhuc iſtis temporibus rerum cognitione, etiam a diſcipulo Alcmaeone fuit defenſa [27]): vel quod ad ſeminis praeparationem optimum requiri ſanguinem [28]) exiſtimabat: quod Plutarchus, vel quisquis tandem auctor illius libri, quem de iis, quae philoſophis placuere, conſcriptum in eius operibus legimus, diſertis verbis Pythagorae tribuit. Vtra interpretatio ſit vero propior, ego non definiam, qui, quam incerto et titubante pede in hiſce antiquiſſimorum temporum monimentis expli-

25) Diogen. Laërt, *l. c. 28.*

26) Credebat enim Pythagoras, et femellas ſecernere, et, dum morigerarentur, eiaculare ſemen. Cf. Plutarch. *de plac. philoſ. V. c. 5.* Vide infra eandem ſententiam ab Alcmaeone, Empedocle, et Democrito defenſam.

27) Plutarch. *l. l. c. 4.* Ἀλκμαίων ἐγκεφάλȣ μέρος ſc. ſemen eſſe putabat. Videtur ergo hanc a praeceptore ſumſiſſe ſententiam. Nolo enim illud adfirmare, fuiſſe illam toti Pythagoricae ſcholae communem: quamquam et Platonem noui, quem ſunt, qui Pythagoraeorum ſcripta compilaſſe arguant, ſimilem plane de ſemine fouiſſe ſententiam. Plutarch. *l. c.* Praeter hoſce ſcriptores etiam Claudio Ptolemaeo περὶ κριτηρίȣ καὶ ἡγεμονικȣ͂, a Menagio ad *Laërt. p. 365.* laudato, eandem opinionem amplecti placuit.

28) Plutarch. *l. c.* Πυθαγόρας ἀφρὸν (vel ob particularum ſemen conſtituentium ſubtilitatem, atque adeo leuitatem, vel ob albidum colorem,) τȣ͂ χρηστοτάτȣ αἵματος τὸ σπέρμα περίττωμα τῆς τροφῆς, ὥσπερ τὸ αἷμα καὶ μυελόν. Quid vero ſit περίττωμα τῆς τροφῆς i. e. *cibi recrementum*, et quomodo ſanguis, medulla atque ſemen ſic vocari queat, liceat Galeni (*de ſanitat. tuend. I. c. 3. p. 42. to. VI. ed. Charter.*) verbis docere: κἂν τȣ́τῳ τὸ μὴ κατεργασθὲν ἀκριβῶς, μηδ᾽ ἐξομοιωθὲν ȣ̎τε προσφύεται τῷ σώματι, καὶ ὡς περιττὸν ἀλᾶται κατὰ τὰς ἔνδον εὐρυχωρίας, ὅθεν περ αὐτῷ καὶ τȣ̎νομα πρὸς τῶν ἔμπροσθεν ὀρθῶς ἐτέθη ΠΕΡΙΤΤΩΜΑ.

explicandis sit progrediendum, nouerim. Iam vero illud quoque attingam, quod semen ad vuluam delatum effundere quasi *pituitam* (ἰχῶρα) *aquam* (ὑγρὸν) et *sanguinem* (αἷμα) visum est Pythagorae. Nolo ex hisce Laertii verbis illud cogere, atque philosopho tribuere, tria haec, ἰχῶρα, ὑγρὸν, αἷμα, esse principia seminis: nolo cum hac eius sententia componere auctorem libri, περὶ γονῆς, qui ad Hippocratem refertur, cui semen ab optimis particulis omnis in corpore animali contenti fluidi constitui videbatur [29]). Id potius agendum mihi esse sentio, vt ostendam, quo iure τὸν ἰχῶρα verterim *pituitam*. Quam quidem notionem non vanam atque confictam esse, vno Aetii loco sufficiat probare. Adpellat vero is glutinosam illam pituitam, (recentiores *gelatinam* vocant,) quae e cochleis, acu vulneratis, profluere solet, ἰχῶρα hoc quidem in loco: τρίβε ἐπιβαλὼν κοχλίων χερσαίων μεγάλων τὸν ΙΧΩΡΑ. δεῖ δὲ τούτους διακεντεῖν γραφίῳ ζῶντας, καὶ τὸ ἀποῤῥέον μυξῶδες ἐπιβάλλειν τῷ φαρμάκῳ. Idem igitur ἰχὼρ et μυξῶδες [30]).

Hanc et seminis materiam, quam et feminae coëuntes proiiciant [31]), continere aliud quoddam principium, quod forma et corpore careat, (ἀσώματον Graeci vocant,) et in quo posita sit praecipua seminis vis [32]); ab illa formari carnes, membranas, neruos, ossa, capillos, totumque corpus animale: ab hoc vero animam sensumque prouenire [33]). Delatum ad naturam muliebrem semen coire in massam quandam,

29) *to. III. p. 180. ed. Charter.* ἡ δὲ γονὴ τοῦ ἀνδρὸς ἔρχεται ἀπὸ παντὸς τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἐν τῷ σώματι ἐόντος, τὸ ἰσχυρότατον ἀποκριθέν. Fluidas vero corporis nostri partes constituit has, sanguinem, aquam, bilem et pituitam. In vna igitur bile differt a Pythagora incertus, sub Hippocratis nomine latens, auctor.

30) *tetrabibl. libr. VIII. p. 150. ed. Aldin.*

31) Plutarch. *l. c. V. c.* 5.

32) Plutarch. *l. l. c.* 4. Πυθαγόρας, Πλάτων, Ἀριστοτέλης ἀσώματον μὲν εἶναι τὴν δύναμιν τοῦ σπέρματος ὥσπερ νοῦν τὸν κινοῦντα, σωματικὴν δὲ τὴν ὕλην προχεομένην. Diog. Laërt. *l. c.* 28. τὴν σωματικὴν ὕλην vocat σταγόνα ἐγκεφάλου, et τὴν δύναμιν ἀσώματον exprimit per θερμὸν ἀτμόν.

33) Diogen. Laërt. *l. c.*

dam, rudem adhuc et indigeſtam, quae intra quadraginta dierum ſpatium in corporis humani formam effingatur, et ſeptem, aut nouem, aut decem ad ſummum menſibus ſecundum harmoniae leges in perfectum atque omnibus numeris abſolutum foetum efformata excludatur 34). Habere infantem, recens in lucem editum, omnes quidem ad vitam neceſſarias facultates, earumque connubium ali et ſuſtentari harmoniae legibus: eaſdem vero facultates certis demum et finitis temporibus ſenſim ſenſimque quaſi euolui ac excoli. Atque hunc quidem ſenſum, qui ſubobſcuris hisce Laërtii 35) verbis ineſſe mihi videtur, ἔχειν ἐν αὐτῷ (ſc. τὸ βρέφος, quod proxime praecedebat, non σπέρμα, quod Mer. Caſaubonus 36) voluit,) πάντας τὸς τῆς ζωῆς λόγȣς, ὡς εἰρομένων συνέχεσθαι κατὰ τὸς τῆς ἁρμονίας λόγȣς, ἑκάςων ἐν τεταγμένοις καιροῖς ἐπιγιγνομένων, liceat exemplis quibusdam magis illuſtrare. Scilicet cognouerat, vt hoc vtar, Pythagoras, hominem, niſi quodam in ſenſus membraque ſui corporis fruatur imperio, non poſſe ſibi victum facile comparare ſuum: obſeruauerat, infantem, niſi ad finitum aetatis terminum perueniſſet, impotentem eſſe corporis ſui dominum: experientia edoctus nouerat, animi facultates, velut ignis ſemina in ſilice, abſconditas latere, et, niſi diligenti eliciantur nutrianturque cura, torpere: viderat denique quasdam cor-

34) Cum his, quae e Diogene *l. c.* hauſta ſunt, conferenda ſunt, quae Cenſorin. *de die natal. c. 9. et 11.* de hac Pythagorae ſententia ſcripſit. Hic enim adſerit, Pythagorae duo partus genera placuiſſe, ſeptem menſium alterum, alterum decem: vtrumque partum aliis dierum numeris conformari; illos numeros, qui in vnoquoque partu aliquid mutationis adferant, dum aut ſemen in ſanguinem, aut ſanguis in carnem, aut caro in hominis figuram conuertatur, inter ſe collatos rationem habere eam, quam voces habeant, quae in muſica σύμφωνοι vocentur, etc. — Quae vnde hauſerit Cenſorinus, et an vere ſint e Pythagorae mente diſputata, me neſcire lubens profiteor.

35) *l. c. ſect. 29. p. m. 511.*

36) Cf. ille ad Diogenis *l c.* vbi cum hiſce Pythagorae verbis Senecam confert, ita de ſemine diſputantem: *vt in ſemine omnis futuri hominis ratio eſt comprehenſa, et legem barbae et annorum nondum natus infans habet: totius enim corporis in paruo occultoque lineamenta ſunt: ſic etc.*

corporis humani partes v. c. dentes etc. aliquantulum temporis demum post partum propullulare quasi, atque in conspectum prodire, sine quibus manca atque imperfecta maneret corporis nostri machina. Haec igitur intellexisse videtur per λόγους ζωῆς, quorum veluti principia et semina, in foetu etiam sparsa, sensim sensimque in infante adolescente progerminarent, et tempore et cultu ad maturitatem perducerentur. Neque tamen sum aut tam pertinax huius de intelligendo Diogenis loco factae coniecturae propugnator, quin meliora edoctus hanc cum Augusti Aiace in spongiam incidere iubeam, aut tam cupidus eorum, quae ab antiquissimis Graeciae Latiique philosophis scripta et disputata sunt, admirator, vt illius, a Pythagora prolatae opinionis patrocinium in me suscipere velim. Etenim id solum mihi agendum esse videtur, vt, quaenam fuerit Pythagorae mens, quidue spectauerit hac vel illa sententia, recte intelligatur.

Neque vero philosophum fugiebat, viam quoque ac rationem, qua res externae in sensus animamque agant, dignam esse, quam indagandi studio sapiens complectatur suo. Itaque diligentius sensuum natura considerata, omnium optime sibi videbatur eam explicare posse posito quodam calidae indolis vapore, cuius ope vel visu, vel auditu, vel olfactu, vel gustatu, vel tactu denique res omnes extra animam positae, atque in sensus cadentes, perciperentur. Inprimis vero cerni vaporis illius vim in oculis, atque efficere, vt corpora, visu cognoscenda, etiamsi aëre et aqua sint veluti septa, cerni possint. Si enim vaporis illius indoles frigida foret, nos visus sensu destitutum iri, cum, vapore illo cum aëre aquaque eiusdem naturae, frigidae scilicet, permixto, nihil sit, quod rerum obiectarum imagines ad oculos deferre queat [37]).

Se-

37) Diog. Laërt. *VIII. 29. p. m. 512.* cuius loci ea tantum verba adducam, quae a Tiedemanno (*Griechenlands erste Philosophen p. 519.*) impugnata atque emendata sunt: τήν τε αἴσθησιν κοινῶς, καὶ κατ᾽ εἶδος τὴν ὅρασιν, ἀτμόν

Sed illo tamen, quamuis multum adiuuetur, non abſolui omnem ſentiendi facultatem: reperiri enim praeter illum in vnoquoque quoddam illorum principiorum, e quibus omnia, quae in oculos ſenſusque incurrunt, facta atque conflata ſint; ad viſum quidem aetherem, ad guſtum aquam, ad auditum aërem, ad olfactum ignem, ad tactum denique terram conferre quam plurimum [38]).

Neſcio, an opportunior ſe offerat occaſio, de anima e Pythagorae ſententia exponendi. Videtur ille quidem locus paulo alienior eſſe a noſtra diſputatione, qua in medicam tantum Pythagorae ſcientiam inquirere conſtituimus. Dabit tamen nobis, opinor, huius rei veniam lectorum humanitas, cum illi ſententiae, ſeu opinioni potius, quaedam quaſi adſperſa

ἀτμόν τινα εἶναι ἄγαν θερμόν. καὶ διὰ τοῦτο λέγεται δι' ἀέρος ὁρᾷν, καὶ δι' ὕδατος. ἀντερείδεσθαι γὰρ τὸ θερμὸν ἀπὸ τοῦ ΨΥΧΡΟΥ. ἐπεί τοι εἰ ΨΥΧΡΟΣ ἦν ὁ ἐν τοῖς ὄμμασιν ἀτμὸς, διειστήκει ἂν πρὸς τὸν ‛ΟΜΟΙΟΝ ἀέρα. Vltima verba ita a Viro clariſſimo vertuntur: *calidum a frigido reprimitur: ſi igitur vapor, in oculis contentus, frigidus eſſet, ſepararet ſe ab aëre contrario h. e. calido.* Legit enim ἀνόμοιον. Vt fatear, quod ſentio, alia mihi de hoc Laërtii loco mens eſt, quam lubet breuibus explicare, audireque virorum doctiorum ſententias. Diogen. *l. c.* 27. 28. *etc.* vocat aërem ψυχρόν: nec hoc cum Tiedemanno *l. c. p.* 515. propterea in ὑγρόν mutandum eſt, quod Timaeus ignem ſtatuit ſiccae calidaeque, aërem calidae et humidae, aquam humidae, et frigidae naturae, terram denique frigidae et ſiccae eſſe. Poterat enim haec diſcipuli ſententia eſſe, nec eadem praeceptori debebat tribui. Deinde, fac, ſcribatur ἀνόμοιον e viri clariſſimi ſententia: nec ſic omnis ſublata eſt loci difficultas. Si enim ita tantum videre res obiectas poſſumus, vt aër ſit vna cum illo vapore, cuius ope vti omnis omnino ſenſus, ita et viſus abſoluitur, calidae naturae: qui per aquam videre poterimus, quae, vt antea e Timaeo narratum eſt, frigida eſt. Id ipſum ſentiebat pro ſuo ingenii acumine cl. Tiedemannus *l. c. p.* 518. atque elabendi rimam quaerebat in eo, vt concederet quidem frigidam aquae indolem, eam tamen radio ignis aetherei penetrari, (Diog. Laërt. VIII. 27.) ſicque idoneam reddi ſtatueret, per quam res viſu cognoſcendas videre poſſimus. Quid multa? Mihi videtur Laërtii locus ita legendus: ἀντερείδεσθαι — ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. ἐπεὶ τοί γε — ἀτμὸς οὐ διειστήκει ἂν — ὅμοιον ἀέρα, i. e. *oppugnari enim calidum a frigido: alioquin, ſi frigidus eſſet in oculis contentus vapor, non diſcreparet ab aëre ſimili,* ſ. *commiſceret ſe cum aëre ſimilis naturae* h. e. *frigidae.*

38) Stobaeus *eclog. phyſ. l. p.* 136.

adſperſa ſint, quae ad corporis humani ſtructuram pertinent atque oeconomiam. Anima igitur Pythagorae videbatur compoſita eſſe, et conſtare ex aethere tam calido, quam frigido, atque adeo, cum per iſtum intelligeret ignem, purum illum, aethereumque, qui omnia peruadendo omnibus vitam motumque tribuat, verbo Deum; per hunc autem aërem; partim diuinae eſſe naturae, partim e materia conflata. Illam animae partem eſſe immortalem, vti aetherem, e quo ſit deſumta, hanc vero perire: illam ratione praeditam, corporisque eſſe veluti reginam, hanc, et cupiditatum (φρένων), et adfectuum (θυμȣ̃) matrem, illius imperio ſubiectam eſſe: illam per ſe ſubſiſtere, hanc indigere nutrimento, idque e ſanguine ſumere: illam, vtpote ſimplicem, forma carere omni, hanc, compoſitam et extenſam, formam imitari corporis, ſicque ab hoc morte ſolutam in aëre vagari. Totam vero, tam illam, quae ratione, quam quae cupiditatibus adfectibusque conſtet, animam ita in corpore diſpoſitam, vt adfectus occupent cor, cupiditates vero cum ratione in cerebro quaſi regnent: contineri denique omnes illas tres partes venarum, arteriarum, neruorumque vinculo 39).

Memini me ſupra e variorum ſcriptorum locis oſtendere, Pythagoram Aegyptum diſcendi cauſa adiiſſe, ibique cum ſacerdotibus, penes quos vtiliſſimarum maximeque mirabilium rerum cognitio recondita eſſe exiſtimabatur, congreſſum, et, vt arcanam ipſorum cognoſceret ſcientiam, multa perpeſſum fuiſſe. Ibi duo et viginta annos commoratus, Magos Perſarum adiiſſe fertur, indeque redux in Graeciam, ciuitate, in qua fortunarum ſedem figere poſſet, quaeſita, tandem Crotone conſedit, ſcholamque aperuit, multis magnorum virorum nominibus nobilitatam. Iam igitur apparere puto, vnde Pythagoras ſua, niſi omnia, plurima tamen, hauſerit, et vnde explicandarum ſententiarum, quae

 huius

39) Sunt haec deſumta e Diogene Laërt. *l. c.* 30. 31. coll. cum Plutarch. *de placit. philoſ. IV. cc.* 4. 5. et Ciceron. *quaeſt. Tuſc. I.* 17.

huius philofophi fcholae propriae erant, fubfidia fint petenda. Quamquam vero multa deprehendimus, ab illo ex Aegyptiorum facerdotum difciplina inter fuae fcholae fententias fuiffe adoptata; duplicem v. c. illam docendi rationem, communem alteram, quae ad omnes ipfius pertinebat difcipulos, alteram vero arcanam, cui paucis tantum iisque probatis intereffe amicorum contingebat: religiones varias, fuperftitiofasque expiationes: abftinentiae a variis cibis praecepta, idque genus alia: tamen adeo non in verba praeceptorum iurabat, vt potius ea, quae aliter fe habere repererat, libere corrigeret, fuamque mentem difcipulis exponeret. Liceat mihi, id probaturo, vno tantum exemplo defungi. Quemadmodum communis erat omnis Orientis populis opinio, vt omnia omnino infecta e putrefcentibus generarentur cadaueribus: ita Aegyptii inprimis gloriabantur de illa, reparandi apum ftirpem e vitulo bienni, plagis peremto, arte 40). Eandem generandi virtutem tribuebant limo, quem effufus per agros reliquerat Nilus 41). Ex illo enim, folis aeftu ficcato, cum animaduerterent Nilicolae prouenire ingentem murium vim;

40) Conf. Bochart. *hieroz. libr. IV. c. 10. p. m. 502. ff.* Virgil. *georg. IV. 281. ff.* ad q. l. cf. vir illuftris, Heynius, qui laudauit de hac opinione communi interpretes Varron. *de re ruft. II. 5. 5. p. 271. ed. Gefn.* et *III. 16. 4. p. 364.* vbi inprimis legi meretur erudita Gefneri nota.

41) Diodor. Sicul. *bibl. I. c. 7. p. 11. edit. Wefeling.* τȣ̃ δὲ ἐξ ἀρχῆς ζωογενεῖν τὴν γῆν, εἰ καὶ παράδοξον εἶναί τισι φαίνεται τὴν τότε ἐνέργειαν, φασὶ καὶ τὰ μέχρι νῦν γινόμενα μαρτυρεῖν ἑαυτοῖς. κατὰ γὰρ τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτȣ, καθ᾽ ȣ̃ς ἂν καιρȣ̀ς πλεονάσῃ τὴν ἀνάβασιν ὁ Νεῖλος — πλῆθος μυῶν ἐκ γῆς ἀναρίθμητον γεννᾶσθαι etc. Qui locus cum non fatis cohaereat cum antecedentibus, in marginem a Weffelingio profcriptus eft: iufte, an iniufte, docebit, M. Chr. Dan. Beckius, Vir haud leui graecae linguae cognitione, et criticae artis facultate imbutus, cuius nouam Diodori editionem mecum non poterit non auide exfpectare quilibet graecarum literarum amans. Vid. et Mela *libr. I. c. 9.* Plinius *hift. nat. IX. c. 58.* Macrob. *faturn. VII. 16.* Deinde (fc. poftquam natura primum fingula animalia perfecta formauit,) perpetuam legem dedit, vt continuaretur procreatione fucceffio: perfecta autem in exordio fieri potuiffe, teftimonio funt nunc quoque non pauca animantia, quae de terra et imbre perfecta nafcuntur, vt in Aegypto mures, et aliis in locis ranae ferpentefque et fimilia.

vim; et hanc horum animalium generationem a Nili fecunditate deriuabant. Pythagoras vero huius opinionis vanitate adeo non decipi se patiebatur, vt potius communi praeceptorum suorum errori haud cederet, sed libere negaret, istam generationem naturae legibus fieri posse: animalia enim tantum semine ab animalibus, non putredine procreari [42].

Dierum denique criticorum, quos climactericos vocant, leges primum a Pythagora fuisse obseruatas scriptasque, sunt, qui Galeni [43]) auctoritate inducti contendant. Verum enim vero, quamuis ego multa legerim, quae Pythagoram multum studii posuisse in numerorum natura rimanda, atque quibusdam numeris tribuisse, nescio quam, praestantiam et excellentiam prae reliquis doceant: tamen nescio, an locupleti scriptoris antiqui testimonio probari queat, philosophum hanc de numerorum natura doctrinam ad morbos annosque vitae humanae transtulisse, diesque annosque hos sanitati vitaeque inimicos nostrae, illos innocuos iudicasse.

Pertractatis igitur his, quae Pythagoram non oscitantem fuisse corporis humani spectatorem ostendunt, liceat subiungere ea, quae de morborum et caussis et remediis statuerit. Videtur tamen ante omnia exponenda esse, quam sibi finxerat sanitatis notionem. Et eam quidem variam variis in locis finiit. Nunc enim illam constantem formae florem (εἶδος διαμονὴν) vocitando [44]) ad id respiciebat, quod prosperam sequi valetudinem solet; nunc amicum quendam consen-

42) Diogen. Laërt. *l. c. 28. p. m. 510.*

43) *de facil. parand. med. libr. III. to. X. p. 653.* vbi tamen, libro diligenter perlecto, ne vestigium quidem invenire potui illius Pythagorae tributae opinionis. Hoc quidem constat, illum distribuisse humanam vitam in quatuor aetates, et vnicuique viginti tribuisse annos. Diog. Laërt. *l. c. 10. p. 495.* Nisi tamen quis velit sola Galeni auctoritate acquiescere, qui *(de dieb. crit. libr. III. c. 8. p. 501. to. VIII.)* Pythagoram miratur, quamuis sapientem, tamen nimium numeris tribuisse. E quibus quidem verbis ego tamen nescio, qui illud cogi possit, Pythagoram iam dierum quandam statuisse differentiam, aliosque, tanquam tunc de aegris iudicaretur, criticos (*κρισίμους*) adpellasse. — Censorini enim *(de die nat. c. 14.)* testimonium, vereor, vt vlla apud seueriores iudices sit auctoritate.

44) Diogen. Laërt. *l.* [illegible]

conſenſum et harmoniam [45]), ad cauſam fundamentumque, cui innixa conſiſtit. Quae quidem harmonia in quonam praecipue poſita fuerit, quamquam Pythagorae verbis docere non poſſumus: tamen id illorum, qui eius auctoritatem amplectabantur, ſcripta ſatis oſtendunt. Theages enim ſanitatem cerni exiſtimabat in apta quadam facultatum, quae in noſtro corpore ſunt, temperie: et quemadmodum in muſica arte omnis pereat concinnitas et harmonia, ſi quis acutos et graues ſonos, illorumque ad hos rationem tollere velit: ita et concuſſam corruere ſanitatem, ratione, quae inter frigidum et calidum, inter humidum et ſiccum etc. e naturae legibus obtinere debeat, ſublata [46]). Iam vero quod ad cauſas morborum attinet, quamquam eas poterat ex harmoniae perturbatione deriuare; tamen, ſilentibus hac de re omnibus, qui vitae eius opinionumque ſcriptores noſtram tulerunt aetatem, illam ſententiam non fouiſſe videtur, potiusque omnium morborum cauſas huic vni ſubieciſſe: immenſa illa aëris aequora plena eſſe animis, quae daemonum atque heroum nomine inſignes hominibus ſomnia immittant, ſignaque morborum tradant et ſanitatis [47]). In cuius quidem opinionis patrocinio ſuſcipiendo parum, imo vero nihil diſſentiebat a communi ſuae aetatis, et antiquiorum adhuc temporum errore, quo cum omnes morbos, tum illos, qui celeriter, et praeter opinionem incidunt, hominesque opprimunt, quorumque ſigna inſolita ſunt, et immanitate terrent ſua, Deorum irae tribuebant. Hinc facile eſt ad perſpiciendum, in quonam potiſſimum, vti tota antiquitas, ita et ille collocauerit morborum tollendorum remedia, proſperaeque valetudinis tuendae ſubſidia. Expiationes ſcilicet, ſacrificia, luſtrationes, aliaque, quibus daemonum heroumque illorum ira leniri poſſit, ſatis efficacem praebere medicinam ipſi videbantur. Neque tamen in illorum vſu ſolo

omnem

45) Ibid. *§. 33. p. m. 514.*

46) Apud Stobaeum *ſermon. I. p. m. 9. lin. 35. ſſ. coll. cum pag. 12. lin. 17.*

47) Diogen. Laërt. *l. c. 32. p. 514.*

omnem medendi morbis scientiam positam a Pythagora fuisse putandum est; musices enim in hominum animos vim ita cognitam perspectamque habuit, vt ipsam non dubitaret tum adhibere, cum tristitia ac moerore debilitatos penitusque fractos, aut vehementioribus animi commotionibus de statu mentis deiectos deprehenderet 48). Qua in re exemplo praeiuit suo summis in arte nostra viris, cum quos antiqua, tum quos recentior protulit aetas. Galenus 49) enim, vt vnum e multis laudem, hac ipsa ratione multos persanatos fuisse adfirmat, quos effrenis animi perturbati licentia adflixerat, nec tota medicamentorum farrago restituere sanitati poterat suae. Galeno illustres temporum recentium medicos liceat comites adiungere 50), quorum luculento ac locupleti testimonio constabit, non vana esse, quae de musices in animi commotionibus sedandis vi tradiderant antiqui, sed experientia, firmissimo salutaris professionis fundamento, niti. His, quae Pythagoram medicinam fecisse probare videntur, nescio, an addere debeam cum illud, quod, solo Diodoro 51) teste, Pherecydem decumbentem adiit, morboque liberare sit omnibus viribus conatus: tum quod magis externis remediis, quam internis in vsum vocatis contra morbos pugnaue-

48) Huius rei testimonium peti potest e Timaeo apud Gale. (*opusc. myth. p. 562.*) coll. cum Porphyr. in *vit. Pythag. num. 30. p. 36.* et *33. p. 37.* — Quid? quod et ebrios commessatores ad sanam reuocauit mentem musices vi. Cf. Basil. Magn. or. *de leg. gent. libr. §. 13.*

49) *de sanit. tuend. I. c. 8. to. VI. p. 53.* quo in loco etiam huius consilii auctor laudatur Aesculapius: οὐκ ὀλίγους δ' ἡμεῖς ἀνθρώπους νοσοῦντας ὅσα ἔτη διὰ τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος ὑγιεινοὺς ἀπεδείξαμεν ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἀμετρίαν τῶν κινήσεων. οὐ σμικρὸς δὲ τοῦ λόγου μάρτυς, καὶ ὁ πάτριος θεὸς ἡμῶν, Ἀσκληπιὸς, οὐκ ὀλίγας ᾠδάς τε γράφεσθαι, καὶ μίμους γελοίων, καὶ μέλη τινα ποιεῖν ἐπιτάξας etc.

50) Vid. D. Io. Wilh. Albrecht *de effectu mus. in corp. anim. p. 122—136.* vbi medicorum omnium fere, qui musices in corpus animale efficaciam experti sunt, testimonia diligenter collecta legi possunt.

51) *In excerpt. de virt. et vit. p. 554.* Πυθαγόρας πυθόμενος τὸν Φερεκύδην — ἐν Δήλῳ νοσεῖν, καὶ τελέως ἐσχάτως ἔχειν, ἔπλευσεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Δῆλον. ἐκεῖ τὸν χρόνον ἱκανὸν τὸν ἄνδρα γηροτροφήσας, πᾶσαν εἰσενέγκατο σπουδὴν, ὥστε τὸν πρεσβύτην ἐκ τῆς νόσου διασῶσαι, κατισχύσαντος δὲ τοῦ Φερεκύδου etc.

nauerit, et illis vt plurimum ad vlcera ſananda vſus ſit, quorum in curatione ſecare atque vrere nôluerit. Id enim de ſchola tantum, cui nomen famamque dederat Pythagoras, Iamblichus [52]) ita narrat, vt incertum relinquat, atque infinitum, an praeceptoris id ea fecerit auctoritate, et exemplo inducta, nec ne.

Haec igitur, quae ſalutaris artis aliquam ſcientiam in Pythagora fuiſſe oſtendunt, vtrum e libro aliquo, de medicina a Pythagora ſcripto, petita, an ſolummodo ex ſermonibus, ad familiares habitis, hauſta ſint, iam nunc breuiter diſquiramus. Equidem illud opus, quod *de natura* conſcripſiſſe fertur [53]), non commemorabo, cum nullo conſtet aut inde decerpto fragmento, aut alius ſcriptoris teſtimonio, philoſophum in illo tractaſſe naturam hominis, humani corporis partes et ſtructuram conſideraſſe, earumque varia munera, et munerum peragendorum variam rationem exploraſſe. Maiori fortaſſe iure poteram ad alium de magicis herbarum viribus librum prouocare, quem Plinius [54]) ad Pytha-

52) *De vita Pythag. c. 34. p. m. 204.* ἅψασθαι δὲ καὶ ΚΑΤΑΠΛΑΣΜΑΤΩΝ ἐπιπλεῖον τὰς Πυθαγορείας τῶν ἔμπροσθεν· τὰ δὲ περὶ τῆς ΦΑΡΜΑΚΕΙΑΣ ἧττον δοκιμάζειν. αὐτῶν δὲ τούτων πρὸς τὰς ἑλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι. τὰ δὲ περὶ τὰς τομὰς καὶ καύσεις ἥκιστα πάντων ἀποδέχεσθαι. Iac. Loganus in *miſc. obſerv. nou. to. I. p. 10.* emendat ἅψασθαι δὲ χρισμάτων (ſeu χρίσεων) καὶ καταπλασμάτ. neſcio, an neceſſaria coniectura. Magis placet, quod τὰ περὶ τῆς Φαρμακείας exponit de potionibus et medicamentis internis: quem ſenſum hiſce verbis ineſſe debere, antea iam notaueram, quam in huius viri notas incidebam, quibus Kuſteriana Iamblichi editio augeri poteſt. — Ferrum ignemque ad vlcera ſananda olim adhibitum fuiſſe, docent plura Celſi loca v. c. *V. c. 26.* vetus autem vlcus *ſcalpello concidendum* (ita leg. cum Leon. Targa *p. 283*) eſt, *excidendaeque* eius orae, et quicquid ſuper eas liuet, *incidendum.* Ibid. *p. 284.* poſt *vſtionem* putris vlceris etc.

53) Diogen. Laërt. *l. c. 6. p. 492.* γέγραπται δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ συγγράμματα τρία· παιδευτικὸν, πολιτικὸν, Φυσικόν.

54) *hiſtor. nat. XXV. p. m. 360.* ab eo (Homero) primus Pythagoras, clarus ſapientia, de herbarum effectu volumen compoſuit, Apollini, Aeſculapioque, et in totum Diis immortalibus inuentione et origine adſignata. Cui loco add. et *libr. XIX. c. 5. p. 169.* vnam de iis (ſcillae generibus) volumen condidit Pythagoras philoſophus, colligens medicas vires, quas proximo reddemus libro.

Pythagoram refert auctorem. Cuius quidem operis aliqua videtur pars in medicis ſcillae virtutibus explicandis occupata fuiſſe. Plinius certe cum vires ſcillae medicas magicasque enarrat, Pythagoram laudat philoſophum, nec alius, quam quem ab hoc de magicis herbarum viribus conſcriptum eſſe commemoraui, libri iniicit mentionem. Plinii partes amplectitur et auctor libri tertii *de medicamentis facile parabilibus*, et Samium philoſophum in ſcillae vires inquiſiuiſſe teſtatur 55). Quae omnia, quamuis probabiliter diſputari poſſent: tamen cum non ignorem, et Plinium ſibi non conſtare, et alio in loco, quem nunc Pythagorae tribuit librum, eundem Cleemporo a multis adſignari, profiteri 56), coniecturis non diutius inhaerebo ſpecioſe exornandis. Quamlibet enim eligamus ſententiam, ſeu libros a Pythagora de medicina compoſitos adfirmemus, ſeu cum aliis contrarias amplectamur partes; hoc tamen, cuius cauſa haec omnia hucusque ſunt diſputata, extra omnem dubitationis aleam poſitum eſſe videtur, fuiſſe in Pythagora et ſtudium et intelligentiam ſalutaris artis, pro illorum temporum ratione inſignem.

A L C M A E O N.

Videbatur in huius viri, quamquam a Celſo in ſapientum, medicinae ſtudio illuſtrium, cenſum non relati, merita iniurius eſſe, ſi, quem in ſcholis ſuis, philoſophiae contemplatio-

55) *to. X. p. 663.* ὑγιεινὸν κάλλιςον τὸ περὶ σκίλλης Πυθαγόρᾳ γραφὲν — καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Σάμιος γέρων (ἐκ ἀγνοεῖς γὰρ ὅσον χρόνον προέκοψεν) μέμνηται ἐν τῷ συγγράμματι etc. Hinc neſcio, an cum Menagio ad Diog. Laërt. *p. m. 376. b.* Mureti (*var. lect. IX. c. 20.* in *Gruter. Lamp. crit. to. II. p. 1049.*) emendatio ſit reiicienda, in Diogene (*VIII. 47. p. 525.*) legentis τὰ περὶ σκίλλης γεγραφότα pro vulg. τὰ περὶ κήλης γεγρ. Pythagoram enim philoſophum etiam ſcillam admiſcuiſſe cibo, famis arcendae cauſa ſumto, Porphyrius in *vit. Pythag. num. 34. p. 38. ed. Kuſter.* auctor eſt.

56) *hiſt. nat. XXIV. 17. p. 351.* nec me fallit, hoc volumen eius a quibuſdam Cleemporo medico adſcribi.

plationi dicatis, etiam ea discipulos docuisse suos tradunt scriptores antiqui [1]), quae ad penitiorem corporis humani notitiam pertinent, silentio praetermitterem.

Ac dissectorum quidem animalium primam, si Chalcidio [2]) fides habenda, laudem sibi vindicauit, inprimis in oculi structura rimanda occupatus, de qua multa et praeclara in lucem protulit. Quae qualia fuerint, aliorum scriptorum testimoniis destitutis diligentius exponere haud licet. Etenim illa, quae Chalcidius *l. c.* de oculi natura, variis eius partibus, variaque harum coniunctione attulit, quamuis egregia, tamen, cum e pluribus scriptoribus sint collecta, in medio quasi relinquunt, quid ab Alcmaeone inuentum explicitumque fuerit. Vidit idem iam celebris historiae medicae scriptor, *Io. Henr. Schulze* [3]) cuius sententiam, a rei veritate haud alienam, meam facere haud dubitaui. Eandem, incisis cadaueribus comparatam, corporis animalis cognitionem comprobant ea, quae de ductu aliquo, ex aure in fauces hiante, teste Aristotele [4]), statuit Alcmaeon. Cum enim capras per aures respirare adsereret, videbatur viam aliquam inuenisse, quae ex aurium cauitate ad fauces tenderet. Istius

tamen

1) Diogen. Laërt. *VIII.* 83. *p.* 542. Ἀλκμαίων Κροτωνιάτης, καὶ οὗτος Πυθαγόρου διήκουσε, καὶ τὰ πλεῖστά γε ἰατρικὰ λέγει.

2) *Comment. in Platon. Timaeum p.* 340. *ed. Meurs.* de oculi natura cum plerique alii, tum Alcmaeus (*varie enim scribitur huius philosophi nomen: nunc* Alcmaeon, *nunc* Alcinaeus, *nunc* Alcinan.) Crotoniensis, in physicis exercitatus, quique primus exsectionem adgredi est ausus, at Callisthenes, Aristotelis auditor, et Herophilus multa et praeclara in lucem protulerunt.

3) Vid. *histor. anatom. spec. I.* diss. sub eius praesidio defensa a Io. Khelle. Altorf. 1721. *§.* 32. *p.* 30.

4) Cf. *histor. anim. libr. I. c.* 11. *p. m.* 770. *ed. du Vall.* ἔστι δὴ κεφαλῆς μόριον, δι' οὗ ἀκούει, ἄπνουν, τὸ οὖς. Ἀλκμαίων γὰρ οὐκ ἀληθῆ λέγει, φάμενος, ἀναπνεῖν τὰς αἶγας κατὰ τὰ ὦτα. In quo loco qui e Varron. de *re rust. II.* 3. *p. m.* 260. coll. cum Plin. *hist. nat. VIII.* 50. Ἀρχέλαος pro Ἀλκμαίων legi malunt, (id quod fecere Victor. *var. lect. XXXVI.* 9. *p. m.* 988 et Mercurial. *var. lect.* 2. 10.) ii viderint, an cum rationibus chronologicis coniecturam componere possint suam. Vixit enim Archelaus ille Ptolemaeorum temporibus atque adeo post Aristotelis tempora. Animaduersum est idem iam ad Arist. *l. c.* a commentatoribus.

tamen itineris descriptionem pro ea, qua erat in omnes, qui ipsius aetatem occupauerunt, viros, inuentorum laude claros, iniquitate [5]), reticuit Aristoteles ita, vt haberet, de cuius inuento posset gloriari. Nam paucis tantum interiectis, descripsit ductum, qui a *Bartholomaeo Eustachio* in inuenti honorem nomen accepit, sic, vt eum ab illo crederes demum fuisse detectum [6]).

At audio quosdam, qui Chalcidii testimonium eam ob rem vllius auctoritatis esse negant, quod is homo, cuius philosophiae praecepta carnium esum, omnemque omnino cadaueris contactum interdicebant, vix et ne vix quidem incisis animalium cadaueribus ad laudis honorem adspirare potuerit [7]). Quorum quidem aduersariorum argumenta vereor, ne fundamento innitantur facile diruendo. De carnibus enim a Pythagoreorum victu exclusis, tanta inter scriptores antiquos dissensio est, vt difficillimum sit ad decernendum, quid hac in re placuerit illius familiae auctori. Sunt, qui Pythagoreos nulla praeceptoris lege coërcitos, atque carnium victu interdictos fuisse contendant; inter quos Aristoteles, Aristoxenus, Alexis [8]) aliique: alii, si numerum spectemus, laudatis superiores, sin aetatem fidemque, longe inferiores, contrariam tuentur sententiam [9]): alii denique

 nique

5) Conf. Hornius *hist. philos. libr. 3. c. 15. p. 197.* Moshem. ad *Cudworth. syst. intellect. p. 111. not. 2.* Sam. Parcker *disput. I. de Deo §. 5. p. 16.* vt ipse (Aristoteles) solus principatum obtineret, nihil in omni philosophia tam adsidue conatus est, quam vt philosophorum omnium, qui antecesserunt, existimationem imminueret.

6) *l. c.* τῦτο (sc. τὸ οὖς) εἰς μὲν τὸν ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει πόρον, εἰς δὲ τὸν τοῦ σόματος οὐρανόν.

7) Vid. Ioh. Conr. Barchusen *de ortu et progressu medicinae p. m. 127.* Eodem loco alium errat errorem vir eruditus, cum Alcmaeonis aetatem in Platonis tempora incidisse adserat. Ille enim iam floruit olymp. LXV. atque adeo tunc temporis XXX, et quod excurrit, annos haud dubie natus: hic vero demum olymp. LXXXVIII. nascebatur, quo tempore Alcmaeon octogenarius senex esse debebat.

8) Trium horum scriptorum testimonia Gellius *noct. att. IV. c. 11.* commemorat, quem cf.

9) V. c. Seneca *epist. 108.* Lucian. *vit. auct. l. c.* Plutarch. *de carn. esu.* aliique.

nique mediam ingrediuntur viam, atque aut quorundam tantum animalium carnes in victum cessisse Pythagoreis, alias contra ea vel vt impuras, vel vt sanitati aduersas, vel vt Diis sacras ab iis fuisse spretas, aut denique quandam quasi discipulorum classem, quae esotericorum vocatur, seueriores has cibi potusque leges obseruasse credunt [10]). Et horum quidem sententiam, cum liceat et cum illorum scriptorum testimonio, qui Pythagoram suae philosophiae adseclis animalem victum concessisse adfirmant, et cum illorum auctoritate componere, qui id negant, ego quoque, si quae partes amplectendae sint, nec adsensionem liceat retinere, probaverim. Neque vero mortuorum corporum fuga omni dubitationi erepta esse videtur. Quamquam enim Pythagoras [11]) discipulis praecipiebat suis, vt ne castitatem, qua Deos colendos esse existimabat, funeribus curandis laederent: tamen inde non efficitur, vt omne vitare deberent cadauer, ab eoque attingendo abstinere. Nam si haec fuerat illius praecepti vis, illud ipse Pythagoras, cum ad Pherecydem proficisceretur, vt praeceptorem, morbo foedo confectum, sepeliret [12]), sui exempli auctoritate erat labefactaturus. Itaque hoc potius voluisse videtur Pythagoras, castitatem illam laedi quidem, vti funerum curatione, ita Veneris vsu, et victu ex animalibus impuris, et quae sunt reliqua: eandem tamen expiationibus, lauacrisque denuo reparari posse. Quae cum ita sint, non video concussam corruere testimonii, a Chalcidio pro cognitione partium quarundam internarum corporis animalis, quam sibi Alcmaeon incisis cadaueribus compararauerit, dicti auctoritatem. Neque vero dubito, illam ipsam virorum eruditorum adfirmationem, Alcmaeonem, quod Pythagorae philosophiam secutus

10) Vid. Scheffer. de *philos. ital.* p. 134. — Omnem hanc litem, diu multumque inter eruditos agitatam, nuper clarissim. Tiedemann. *l. c.* p. 310 — 315. diligenter exposuit.

11) Diogen. Laërt. *VIII.* 33. *p.* 515.

12) Diodor. Sicul. in *excerpt. de virt. et vit. l. c.*

fecutus fit, *non adgressum esse exsectionem*, diluere ita, vt Aristotelem excitem, qui, si Pythagoreis, vt cadauer attingerent vllum, interdictum fuisset, optimam nactus erat occasionem, in inuenta eorum palam inuadendi, sibique eorum tribuendi honorem. At cum tectius rem egerit istam, caussae videtur diffisus esse suae, atque metuisse, ne, fraude detecta, in seculi reprehensionem incurreret sui. Doctrina igitur Pythagoreorum, illustribus probata documentis, plane non in dubitationem vocata, illorum solum tacuit nomina tunc, cum eorum inuenta scriptis suis inserebat.

Iam vindicata, quantum in nostra facultate fuit, Alcmaeoni incisorum animalium gloria, videamus, quanam ratione iis, quae anatome cognouerat, vsus sit ad varia corporis animalis munera explicanda. Atque in sensuum quidem natura rimanda praeceptoris reliquit sententiam, aliamque ingressus est viam, eos, anatome facem praeferente, exponendi. Etenim *auditum* pendere adserebat non a calido illo, qui Pythagorae placuit, vapore, sed a loco vacuo, in aurium penetralibus conspicuo, qui ab aëris vibrantis impulsu concussus ederet sonum [13]): hunc, pro vi maiore minoreue pulsantis aëris, fortiorem debilioremue miram efficere sonorum varietatem, quae apta coniunctione aures deliniret nostras. Odorata corporum effluuia attrahi discernique ab illa, quae ratione praedita est, animae parte, in cerebro collocata, sicque *odoratum* perfici [14]). *Gustatus* denique indolem in humida, tepidaque linguae natura positam esse, qua, cum mollitie coniuncta eiusdem, sapores a se inuicem distinguerentur [15]).

Semen, quod ex vtroque parente venire existimabat [16]), esse cerebri partem [17]), supra iam ab Alcmaeone fuisse defensum, monui: ex hoc foetum, cuius sexus ab illo parente pen-

13) Plutarch. *hist. philos. IV. 16.*
14) Plutarch. *l. l. c. 17.*
15) Ibidem *c. 18.*
16) Censorin. *de die nat. c. 5. p. 26. ed. Lindenbr.*
17) Plutarch. *l. l. V. c. 3.*

pendeat, a quo vberior ſeminis copia aduenerit [18]), formari ita, vt caput, praecipua corporis animalis pars, animi quippe ſedes ac domicilium effingatur primum, cui ſenſim ſenſimque aliae ſuccederent partes [19]). Perfectum corpus et abſolutum adſugere per totam ipſius ſuperficiem, ſpongiae inſtar, ex humoribus, foetum in vtero cingentibus, particulas nutrientes, easque per omnem diſtribuere corporis molem [20]). Quam quidem ſententiam, teſte Ariſtotele [21]), de auium quoque generatione fouit, quas e vitello ouorum natas albo ex iisdem nutriri contendebat. — Hominis igues tunc demum pube contegi, cum ſemen ad generandum aptum ſecernatur; vti plantae prius florere debeant, quam in ſemina abire poſſint [22]). — A Venere imminui adipem [23]). —

Sterilitatis quoque, in mulis obſeruatae, cauſam anquiſiuit, in qua indaganda et philoſophi et medici haud pauci deſudarunt, eamque partim in tenui frigidoue mulorum ſemine, partim in eo inueniſſe ſibi videbatur, quod mularum matrices non hiarent, nec adeo ad ſemen recipiendum idoneae eſſent [24]).

Neque vero minus exercuit philoſophos antiquiſſimorum temporum ſomni mortisque explicatio, quam Alcmaeon hac fere ratione animo conceperat ſuo. Sanguine ad maiora ſanguifera vaſa refluo, maximamque ibi partem ſtagnan-

18) Cenſorin. *l. c. c. 16.*

19) Plutarch. *l. l. c. 17.* Idem illud, docuit Ariſtoteles, (*hiſt. anim. III. c. 7.*) vna cum ſpina dorſi primum fingi in animalibus, quorum corporis moles oſſium compage ſuffulta eſt.

20) Ibidem.

21) Cf. *de gener. anim. libr. III. c. 2. p. m. 1099.*

22) Vid. Ariſtot. *hiſtor. anim. VII. c. 1. p.*

23) Cenſorin. *l. l. c. 5.*

24) Plutarch. *l. l. c. 14.* Ἀλκμαίων τῶν ἡμιόνων τὰς μὲν ἄῤῥενας ἀγόνους, παρὰ τὴν λεπτότητα τῆς θορῆς, ὅ ἐςι σπέρματος, ἢ ψυχρότητα· (ita cum Reiskio leg.) τας δὲ θηλείας παρὰ τὸ μὴ ἀναχάσκειν τὰς μήτρας, ὅ ἐςιν ἀνασομοῦσθαι· ΟΥΤΩ ΓΑΡ ΑΥΤΟΣ ΕΙΡΗΚΕΝ. Qui locus vel eam ob cauſam notandus eſt, quod ipſa Alcmaeonis verba, forte e libro phyſici argumenti (Φυσικὸς λόγος. cf. Diogen. Laërt. *VIII. 83. p. m. 542.*) continere videtur.

ſtagnante, hominem incidere in ſomnum, qui non niſi ſanguine denuo aequaliter per totum corpus diſtributo diſcuteretur; quod niſi fieret, ſanguine potius ad iſta maiora vaſa confluente omni, mortem accidere [25]).

Sanitatem denique in aequali proportione diſtributioneque calidi frigidique, ſicci atque humidi, amari atque dulcis, ſimiliumque facultatum cerni: qua ratione aliquo modo turbata, calidoque aut frigido, aut humido, aut ſicco etc. praeſcriptas a natura leges migrante, morbum incidere [26]). In qua quidem ſententia defendenda Pythagorae agnoſcimus diſcipulum, ſubobſcuram *harmoniae* vocem, qua ille ſanitatem comprehendebat, verbis intellectu facilioribus exponentem. Similis, vel potius eadem proſperae valetudinis deſcriptio, a Theage facta, niſi iam fuiſſet in ſuperioribus occupata, cum hac Alcmaeonis poterat comparari.

Quae hucusque de medica Alcmaeonis ſcientia ſunt diſputata, ea, opinor, ſatis clare innuunt, illam magis in contemplatione, quam in actu poſitam fuiſſe. Iam vero liceat cum illo componere Empedoclem, virum ſummi ingenii, nec vulgaris doctrinae, quem naturalis philoſophiae ſtudio floruiſſe, Gellius [27]) teſtatur, atque eum, quae oſtendant, quo iure a conditoribus hiſtoriae medicae inter eos relatus ſit, qui cum ſapientiae ſtudio artis ſalutaris profeſſionem coniunxerunt, tum ea colligere, quibus ſententias Alcmaeonis emendauit, auxit, firmauitque.

EMPE-

25) Plutarch. *l. l. c.* 23. in quo loco cum Reiskio *αἱμόῤῥους φλέβας* legi malim. Ita enim maiores venas, quae ſectae multum ſanguinis fundant, vocari, loca Hippocratis docent, a Foëſio in *oecon. Hippocr. v. αἱμόῤῥους φλέβας*, allata. —- Dein vi oppoſitionis addidi illa: *maximam partem*, quae in graecis non leguntur.

26) Plutarch. *l. l. c.* 30. quem locum is cum Stobaeo (*ſermon. XCIX, p. m.* 512.) e communi fonte videtur hauſiſſe. E Plutarcho tamen addi velim ψυχροῦ, quod haud dubie a vicino πικροῦ male expulſum eſt.

27) Vid. *noct. attic. XVII,* 21. *p. m.* 431.

Cognitionis medicae, quae in hoc fuit, ſpecimina enarraturus eidem ordini, quo in antecedentibus vſus ſum, ſtudebo, atque, omnibus relictis, ea quae anatomes aliquam peritiam probant, ita exponam, vt cum Alcmaeonis inuentis contendam.

Quae igitur Alcmaeon de auditu, a vacuo intra aures poſito loco, qui aeris impulſu percuſſus reſonaret, pendente adſeruerat, ea ita emendauit Empedocles, vt hunc ſenſum potius vi aëris perfici contenderet, qui pertundens partem cochleae ſimilem, et in aurium cauitate veluti tintinabulum quoddam ſuſpenſam, ſonum ederet, ab animo percipiendum diſcernendumque [1]). Quae verba quamuis videantur clara, et ſine omni ambiguitate dicta: tamen fuerunt inter viros eruditos recentiorum temporum, qui aegrius forte ferentes, quod Empedocles, illa videlicet rudi et illiterata, qua vixit aetate, iam ad interiora auris penetralia inueſtigando peruenerit, negarent Empedoclem hisce, quae laudaui, verbis ſignificaſſe cochleam, in oſſe petroſo ante canales, ſemicirculares dictos, ſitam; ſed potius innuiſſe tortuoſos cartilaginis anfractus, qui aurem externam conſtituunt. Cupidi tamen illi omnis antiquitatis reprehenſores viderint, qui ipſorum adſertio cum Plutarchi verbis ſtare poſſit. Is enim partem κοχλιώδη, quae ab aëre percuſſa reſonet, et quam *tortuoſam* interpretantur, non extra aurem poſitam, ſed intus ab Empedocle collocatam fuiſſe narrat. Quo quidem teſtimonio omnis cadit et quaſi praeciditur diſputatio de vera vocis κοχλιῶδες explicatione orta.

Alcmaeonem vidimus in ſterilitatis, quae mulis ſolemnis eſſe ſolet, cauſam inquiſiuiſſe, in qua reperiunda et Empedocles ſtudium operamque poſuit ſuam. Ille cum in mulos, tum

1) Plutarch. *de plac. philoſ. IV. c. 16.*

tum in mulas infecunditatis culpam conferebat; hic illis liberatis, has tantum reas iudicatas condemnabat. Etenim mulas negabat foetum concipere posse, cum ipsis natura vteros concesserit graciles, exiguos, quorumque obliquus in abdomine positus impediat, quominus semen via recta ad illos perueniat, ac etiamsi eo vsque penetrauerit, tam arcte clausos, vt illud intrare non possit [2]). Cuius quidem opinionis haud dubie obseruationibus, ex mularum dissectione collectis, superstructae defensionem suscepit quoque Diocles, celebris post Hippocratis tempora medicus, eamque pluribus mularum vteris incisis veram inuenisse testatus, ad sterilitatis, quae multis incessit feminis, causam adhibuit explicandam [3]).

Breuiter igitur enarratis, quae anatomes intelligentiam in Empedocle fuisse ostendunt, iam nunc ea colligamus, quae eundem nobis non oscitantem naturae humanae spectatorem exhibent. Haud enim dubito, fore, quibus haec acris ingenii contemplationisque diligentis, qua claruit, specimina egregie placeant, quique Plutarcho, vel quisquis tandem auctor sit libri de *iis, quae philosophis placuere*, gratias habeant, quod magni illius philosophi sententias de visus, olfactus, auditusque modo, de respirationis officio, de nutritionis ciborumque adpetitus ratione, de variorum elementorum, quibus corpus humanum constet, facultatibus, de somni mortisque causis, aliisque, a philosopho quae diligenter disquirantur, argumentis obliuioni ereptas nobis seruauit. Quae quidem omnia ita tractabimus, vt hominem a primo, quo conceptus est, temporis momento vsque dum eius

2) Ibidem *libr. V. c. 14.*

3) *l. c.* A Plutarcho tamen abit Aristoteles, *(de gener. anim. II. c. 10.)* atque Empedoclem tradit hanc sterilitatis, in mulis obseruatae, causam in mixtione seminis cum masculi, tum feminini spissa, ex vtroque semine molli pendente, paulo obscurius posuisse.

eius corpus, morte ab anima solutum ac putredine resolutum in ea, e quibus fictum efformatumque est, elementa destruitur, Empedocle praeeunte, consideremus. Neque enim is in eo acquiescebat, vt partes, quibus homo adultus constat, nosceret, sed et in viam ac rationem inquirebat, qua naturae sapientia ipsas illas partes sensim sensimque formet, formatasque eo perficiat, vt, quin eas miretur, animum habeat, ad pulchri perfectique sensus percipiendos hebetem atque obtusum.

Ac de semine quidem ea iam meditatus est Empedocles, quae et recentioribus temporibus patronos defensoresque inuenere suos. Etenim tam maribus, quam feminis semen tribuebat, et in vtroque particulas quasdam futuri hominis repositas latere adfirmabat. Has diuisas particulas in mutuum niti connubium, eoque nisu efficere coëundi desiderium 4). Seminis vtriusque moleculas maiore minoreue, quam ad formandum hominem necessaria esset, copia ad feminae naturam delatis, aut non omnibus eadem celeritate, eodemque ordine proiectis, aut particulis illis, quae coniungendae essent, a se discedentibus, et in alienum inuadentibus locum: monstra lususque naturae oriri 5): vnaquaque contra ea illarum molecularum bis terue aequaliter diuisa, aut in vniuersum genitali humore nimium adfluente, gemellos aut tergeminos nasci foetus 6).

A pa-

4) Aristotel. *de gener. anim. I. c.* 18. et Galen. de *femin. libr. II. c. 3. to. III. p. m.* 218. qui hanc Empedoclis sententiam multis refutat. Similem fouit opinionem auctor libri περὶ γονῆς, ad Hippocratem relati, et inter recentiores L. Ren. Moreau (*Venus physiqu. c.* 17. *P. II. c.* 5.) Anglus anonymus *Essay on Fecundation p.* 24. *ff.*) aliique ab illustri Hallero (*elem. physiol. corp. hum. to. VIII. p.* 120. *ff.*) laudati. Cf. et Buffonus (*allgem. Histor. der Natur B. I. Th.* 2. *c.* 5.)

5) Plutarch. *l. c. c.* 8. Videtur igitur Empedocles Io. Bapt. Mazino (*instit. med. mechan. Brix.* 1735. 4.) aliisque praeripuisse iam explicationem formandi foetus a particulis cum masculi, tum feminini seminis secundum leges specifici ponderis sese ordinantibus deriuatam. Cf. ill. Halleri *diss. de form. monstr. mechan.* in *opp. min. to. II.*

6) Plutarch. *l. l. c.* 10. Hancce, qua is originem gemellorum tergeminorumque

A parentibus aliis cum obseruasset non nisi pueros, ab aliis vero non nisi puellas procreari: huius rei causam rimatus, illorum feruidam, harumque frigidam atque desidem indolem in causa esse iudicabat [7]). Quae quidem ratio nisi verior, probabilior tamen ea est, qua similitudinem explicare studebat, inter parentes ac liberos haud raro intercedentem. Patrem enim aut matrem, quo plures aut ille, aut haec seminis moleculas in foetus formationem impenderit, eo magis referre sobolem existimabat [8]): liberis vero ad neutrius parentis similitudinem accedentibus, calorem, semini proprium, fractum atque dilapsum accusabat [9]). Nec tamen acquiescebat acre Empedoclis ingenium in hac una similitudinis causa, parentibus saepe cum liberis communis, inuenta; sed addebat et, quae recentioribus temporibus saepius in controuersiam deducta est, phantasiam matris; quae quo viuidior esset, eo efficacior in foetus imaginem ad matris similitudinem effingendam ipsi videbatur [10]).

Varias corporis animalis partes, quarum formationem demum elapsis XXXVI. diebus incipere, et post quadragesimum quarto absolui [11]) statuebat, varia principiorum, quae sumebat, mixtione componi: carnes ex aequis aëris, aquae, ignis, terraeque partibus coire: neruos praeter pares aëris et aquae portiones duplam ignis terraeque continere, atque libero expositos aëri, igneis exhalantibus particulis, in massam abire duram, et hominum vngues, animaliumque aliorum vngulas formare: ossa inprimis ex aqua, terraque compingi: sudorem denique lacrymasque mixtas inuicem quatuor ignis terraeque partibus cum vna aquae aërisque constare [12]). Quae quidem elementorum particulae si in

 vlla

que foetuum explicare studuit, opinionem denuo in scenam produxit, ingenioseque exornauit Buffon. *l. c. p.* *349. et 556.*

7) Cf. Plutarch. *l. l. c.* 7.

8) Ibidem *c. 11.*

9) Ibidem.

10) Ibidem *c. 12.*

11) Plutarch. *l. c. V. c.* 24.

12) Idem *V. c.* 22.

vlla corporis parte imminutae rationem turbarent, quae inter ipsas naturae legibus constituta obtineret: tunc quodam quasi instinctu omnia duci, quin et cogi animalia, vt perditas illas quocunque modo moleculas nouis repararent; hinc *ciborum adpetitum* esse deriuandum [13]. Inde enim secerni particulas, animalis corporis oeconomiae accommodatas, quae si subsiderent, corporique adponerentur, *nutriri*, et calore accedente, *crescere* illud: contraque ea imminui destruique omnino, et secretione particularum nutrientium imminuta aut plane sublata, et calore fracto omninoue extincto [14]. Vtrumque vero per singulas hominum aetates magis magisque imminui haud dubie videbatur Empedocli, cum homines sui seculi comparatos cum illis, qui primi a natura facti formatique sint, tam exigua statura, tantaque virium debilitate esse adsereret, vt non nisi infantes referrent [15]. In eodem calore paululum restincto *somni*, in extincto *mortis* causam inuenit [16].

Iam vero Empedoclis de via ac ratione, qua *visus* perficiatur, sententiam exposituro, liceat aliorum quorundam physicorum eadem de re opiniones antea transire, et tantummodo perstringere, quae vti plures erant, ita et in diversas inuicem partes discedebant. Erant enim, qui, oculos nostros speculis similes esse rati, in quibus imagines rerum externarum expressae conspicerentur: rationem tamen non adderent, qua fieret, vt eiusmodi imagunculae in speculi superficie formarentur, formataeque rem obiectam ad viuum exprimerent. Alii melius sibi explicare videbantur visus theoriam sumtis radiis, qui ex oculo in rem obiectam quasi effunderentur, ibique per omnem superficiem ita distribuerentur, vt, si seruato illo ordine ad oculum reflecterentur, formam efficerent plane similem rei conspectae: alii

aliter

13) Ibidem *c. 28.*

14) Ibidem *c. 27.*

15) Plutarch. *l. c.*

16) Ibidem *c. 23.* et *25.* et Galen. de *placit. Hippocr. ac Platon. libr. II.*

aliter. Empedocles quidem cernere nos arbitrabatur imagine rei externae visu percipiendae ad oculos nostros translata: ipsam vero imaginem a radiis formari ex omni re visu percipienda oculos ingressis, ibique a vi quadam ignea, aërem, in quem ista effluuia ferrentur, simul transferentem, collectis atque dispositis [17]). Quae, etiamsi theoriam visus cum iis coniunxerim, quibus rationem explicare studuit, qua rerum obiectarum imagines in speculis ad naturam expressae conspicerentur: tamen siue obscurum illud, quo Empedocles vtebatur, scribendi genus, siue summam, qua Plutarchus illa Empedoclis placita retulit, breuitatem, siue denique foeda, quae adductis Plutarchi verbis vel ab imperita librariorum manu, vel temporis omnia consumentis iniuria inflicta sunt, vulnera accusem, adeo non ea, quam optauerim, perspicuitate Empedoclis opinionem exponunt, vt viri eruditiores acutioresque in auxilium vocandi sint, velint ingenii acumine nobis philosophi mentem recludere, medicinamque Plutarchi vulneribus feliciori manu adferre.

Olfactum cum Alcmaeone pendere a fragrantibus corporum odororum particulis existimabat, quae in aëre sparsae tunc, cum inspiramus, adducerentur. Inde apparere quoque causam, cur, respiratione ob fauces exasperatas difficiliori reddita, vt in destillationibus accidit, nares quoque ab odorum sensu simul percipiendo excluderentur [18]).

His, quae Empedoclis studium, naturam animalium, inprimisque hominis, vti philosophum et physiologum decebat, perscrutandi, satis luculentis probare videntur speciminibus, addam denique ea, quae ille et primae respirationis causam, et omne omnino respirationis negotium expli-

 catu-

17) Plutarch. *l. c. IV. c. 13, 14.* In priore capite pro vulg. *κατὰ τινων ἀκτίνων εἴσκρισιν* legerim *κ. τ. ἀ. ἔκκρισιν.* Qui enim in oculum reuerti debebant radii, ii ex oculo vt antea effluxerint, necesse videtur.

18) Plutarch. *l. l. c. 17.* coll. cum Celso *de med. IV. 2. 4. p. m. 173.* si in fauces (humor destillauit,) *has exasperat* etc.

caturus protulit. Scilicet putabat foetum, vtero adhuc inclusum, vita spirituque carere, ac tunc primum aërem haurire, cum humores, illum in vtero cingentes, qui os et vtramque cum ciborum, tum aëris in illud patentem viam replere ipsi videbantur, defluxerint. Sic enim fieri vacuum locum, in quem aër externus irrueret, apertaque vasa repleret. Hoc quidem modo peragi primam inspirationem. Dum vero calor innatus suo ad exteriora impetu repelleret aërem haustum: hominem exspirare. Iam recipere se, et quasi fugere ad interiora corporis calorem innatum, sicque quodammodo inuitare contra nitentem aërem, vt iterum, e quo depulsus aufugerat, locum occuparet, pulmonibusque expansis inspirationem perficeret. Quo facto calorem innatum denuo e latebris prorumpere suis, aëremque aduenam propulsare. Atque ab hac alterna caloris innati fuga, renouatoque aduersus aërem irrumpentem impetu deriuandam esse alternam inspirationis exspirationisque successionem. Ita quidem Plutarchus [19]) explicat Empedoclis de respirationis negotio mentem. Iam liceat eadem de re proferre, quae Aristoteles [20]) adductis ipsis illius verbis Empedocli placuisse narrat. Is autem reprehenso prius Empedocle propterea, quod, cum de respiratione egerit, neque addiderit, quid potissimum vtilitatis illa corpori adferret animali, neque finierit, omnia animalia respirarent, an essent, quibus illud natura negauerit, totum respirationis negotium ex illius philosophi sententia ita adumbrat. Esse scilicet venas quasdam, sanguinem quidem, sed ita continentes, vt non totae repletae sint: iis patere in aërem externum vias, angustiores illas, quam vt particulae sanguinis [21]) transire possint, ampliores tamen, quam vt aëris particulis in corpus aditus sit

19) *l. l.* c. 22. coll. cum *V. c.* 15.
20) *de respirat. c.* 7. *p. m.* 722. *ss.*
21) Recte emendauisse videntur viri docti τῶν μὲν τοῦ ΑΙΜΑΤΟΣ μορίων pro vulg. ΣΩΜΑΤΟΣ. Respicit enim Aristoteles Empedoclis verba illa: ὥστε ΦΟΝΟΝ μὲν κεύθειν,

ſit praecluſus: ſanguine, qui ſurſum deorſum moueretur, deſcendente, aërem illabi, ſicque inſpirationem fieri, adſcendente vero, eiici eundem, ſicque exſpirationem abſolui. Quae quidem et Plutarchi et Ariſtotelis verba, quibus Empedoclis ſententiam exprimere ſtuduerunt, ſi quis cum illo fragmento Empedocleo contendere velit, ab Ariſtotele nobis ſeruato: is vel hoc exemplo cognoſcet, quam lubricum ſit de veterum placitis decernere, ex aliorum ſcriptorum, nec ſuis ipſorum libris hauriendis.

Iam vero, quae perſcrutando humanam naturam cognouerat Empedocles, ea ad cauſas cum proſperae, tum aduerſae valetudinis indagandas, indagatasque tollendas tranſtulit. In eo enim Alcmaeonis, contemplatione magis, quam actu artem ſalutarem iuuantis, reliquit exemplum, teſte Satyro [22]), Suida [23]) aliisque. Neque tamen ſolis hiſce teſtimoniis, aut forte magnificis illis promiſſis acquieſcere debebimus, quibus Empedocles remedia omnibus pandere ad morborum impetus frangendos, ſenectutis moleſtias leuandas, mortuosque in vitam reuocandos efficacia pollicebatur [24]). Exempla potius adferam, quibus medicinam factam ab Empedocle fuiſſe conſtabit. Quo quidem pertinet celebrata illa antiquitus femina *ἄπνους*, quam mortuae ſpeciem per triginta dies prae ſe ferentem, funeri eripuit Empedocles, atque in vitam reduxit. Dolendum ſane, viam ac rationem a nullo, qui huius feminae, grauiſſimo animi deliquio ſopitae, meminerit, additam fuiſſe, qua Empedocles vſus eam reſuſcitauerit. Quae enim et Empedocles ipſe diſcipulo ſuo, Pauſaniae, ad iſtam feminam ſpectantia, dictitauerat, et quae ex hoc fortaſſe libello in ſuum, *de morbis*, opus transſcripſerat Heraclides, ea nobis temporis iniuria interciderunt [25]). —

Neque

22) *Libr. VIII. 58. ſſ. p. m. 530.*
23) *voc.* Παρμενίδης.
24) Diog. Laërt. *l. c. 59.*
25) Ibidem *ſect. 60.* vnde ſua hauſit Suidas *v.* ἄπνους.

Neque vero minus illuſtri ſpecimine comprobabat Empedocles, non vanam atque inutilem eſſe, quam ſibi comparauerat ſalutaris profeſſionis cognitionem, tunc, cum cauſam peſtis, cuius furore magna hominum inter Selinuntios facta erat ſtrages, anquirebat, inuentamque feliciſſime tollebat. Nimirum prope Selinuntem flumen decurrebat, quod foetore peſtifero omnem inficiebat viciniam, ſaporeque amaro maximeque ingrato inprimis feminis noxium, partus reddebat difficiliores. Empedocles igitur bene perſpiciens, foetorem illum aut ab aquarum paucitate, aut a fluminis tarditate pendere, vtriuſque cauſae medebatur ita, vt duorum aliorum fluuiorum curſum ſuis impenſis illuc deduceret, ſicque aucta aquae copia et celeritate cum peſtem, ab aëris impuritate ortam, ſupprimeret, tum emendata ſaporis amaritie partus efficeret faciliores [26]. Neque vero hac via, peſtilentiae auxiliandi, ſemper et vbique, qui empiricorum mos eſt, vtebatur, ſed mutatae cauſae remedia quoque opponebat alia. Plinius [27]) enim Empedoclem et Hippocratem narrat, ignibus quoque vim medicam eſſe gnaros, ignis ſuffitu peſtilentiam coërcuiſſe, ſolis obſcuratione contractam.

Haec igitur omnia, quae Empedocli non vulgarem, pro temporum ratione, ſalutaris profeſſionis notitiam fuiſſe ſatis luculenter probare videntur, fortaſſe hauſta ſunt ab iis, quos laudauimus, ſcriptoribus e libro, quem *de medicina* verſibus ſexcentis conſcripſiſſe Empedoclem teſtatur Diogenes Laertius [28]). Cuius quidem carminis nihil, niſi fragmenta quaedam ad noſtra tempora perueniſſe acerbiſſime dolebit, quotus quisque magni iſtius viri ingenio pretium ſtatuere nouit ſuum. Haud enim ſcio, an iure in Empedoclem transferri poſſit, quod Tib. Hemſterhuſius, idoneus harum rerum arbiter,

26) Diog. Laërt. *l. c. ſect. 70. p. 535.*

27) Cf. *hiſtor. natur. libr.* XXXVI. c. 27. *p. 759.*

28) *Libr. VIII. 77. p. 539. Suid. v.* Εμπεδοκλῆς.

biter, de Polybio tulit iudicium, cuius tanta admiratione captus erat, vt, si fieri posset, vnum eius librum deperditum plaustris homiliarum S S. Patrum redimere vellet [29]).

Sed haec hactenus. Reliqua, quae de Epicharmi, Democriti aliorumque philosophorum in artem medicam meritis scribi poterant, alio promam tempore, nisi sinistra de hoc specimine a viris eruditis, iisque idoneis iudicibus lata iudicia irritum fecerint consilium meum. Quam quidem iudiciorum seueritatem vti nolo virium imbecillarum commemoratione, aut argumenti difficultate accusata, aut humanitatis iudicum, qua tironem ferre soleant, laudibus lenire, (quae omnia quamuis vere quidem commemorari possent, tamen, cum nimis sint vulgaria, consuetudinis legi potius, quam veritatis sensui data esse viderentur:) ita omnibus gratum profiteor animum, qui me, vbi errantem inuenerint, in viam rectam beneuole reducent.

29) Vid. *elogium Tib. Hemsterhusii auctore Dav. Ruhnkenio. p. 29.*

COROLLARIA.

I.

Recentia, orthographiam linguae germanicae emendandi, conamina et manca ſunt, et inutilia.

II.

Amor popularium noſtrorum erga literas elegantiores exterarum nationum, maxime erga Anglorum, et Francogallorum fabulas ſcenicas corrumpit, et vero euertit indolem nationis noſtrae ac genium.

III.

Seculi noſtri mollities maximam partem tribuenda eſt regimini, potuique nimis calido.

IV.

Scriptorum graecorum et latinorum conuerſio in linguam germanicam idonea confici nequit, eaque praeterea variis modis noxia.

V.

Antiquatio medicamentorum ſpecificorum et vniverſalium, et circulatorum cuſtodia, ſeu exilium, veram poſteris noſtris largientur ſalutem.

VI.

Tunc demum recte proſpicietur ſanitati publicae, quando vbique et perſpicue intelligetur, maximam hominum copiam etiam ſummam efficere reipublicae ſalutem.

VII.

Qui gymnaſtica corporis exercitia v. c. natationes, lotioneſque in fluminibus inſtituendas, etc. damnat, is aut ignorat machinae noſtrae indolem, aut male cupit generi humano.
